ясний; коли наш нарід, що в Росії є брутально поневолений, в Галичині буде прихильний Росії, тоді буде незвичайно улекшена задача, заткнути царський прапор на Карпатах. Зате коли-б 30 міліонів Українців в цараті під впливом своїх галицьких братів прийшли до властивої оцінки своїх національних і політичних інтересів, тоді збанкротували би всі експанзивні пляни Росії.

Без відділеня українських провінцій Росії бувби й найбільший погром тої держави в теперішній війні лише слабим ударом, з якого царизм в кількох літах вилічивби ся щоби дальше провадити свою давну ролю бурителя европейського мира. Лише свобідна Україна, звязана з тридержавним союзом, могла би через свою далеку територію, від Карпат аж до Дону і Чорного Моря творити забороло для Европи проти Росії, яке раз на все зробилоб нешкідливою експанзію царизму та увільнилоб слалянський сьвіт від згубного впливу панмосковітизму,

В повній сьвідомости своєї історичної місії, боронити свою стару культуру перед азійським варварством Москалів, завжди була Україна ворогом Росії, причім вона в своїх визвольних змаганях шукала Заходу, а особливо Німеччина. Гетьман Богдан Хмельницький, Виговський, Дорошенко, Мазепа та Орлик звертали ся до Німців та Шведів. Навіть за Катерини II шукала українська шляхта на пруськім дворі помочи проти „московської тиранії". Шевченківські демонстрації в Київі сього року, підчас яких лунали оклики: „Нехай живе Австрія! Геть з Росією!"—свідчать, що українська політична думка знову йде дорогою старих історичних традицій.

Ми — Українці з Росії, що злучили ся в „Союз визволеня України" — уживемо всіх наших сил для остаточного обрахунку з Росією. В сих важних часах, в котрих наша нація по обох боках кордону готуеть ся до остаточної боротьби з нашим смертельним ворогом — звертаємо ся з сим покликом до цілого цивілізованого сьвіта! Нехай сьвіт поможе нашій слушній справі! Мй звертаємо ся з тим глибоким переконанем, що українська справа є рівночасно справою европейської демократії. Европа доти не буде вільна від грози інвазії царизму, доки не буде певна своїх культурних надбань, доки на широких степах України не повстане забороло проти Росії!

Великі жертви, які наш нарід приніс в своїй боротьбі з Росією в протягу соток літ, дають нам моральне право жадати уваги та зрозуміня цивілізованого світу для нашої справи для незалежности України!

Щоби в часах, коли — на побоєвищах, що на них проливають свою кров тисячі Українців, рішаеть ся судьба народів Европи, не зістало ся чужим для Европи, повне зрозуміне нашої справи, звертаємо ся з отсим покликом до громадської думки всіх народів, яких політичні інтереси в тій великій хвилї спільні з інтересами свободи і цивілізації.

За „Союз визволеня України": Д. Донцов, В Дорошенко, М. Меленевський, О. Скоропис-Йолтуховський, М. Залізняк, А. Жук.

Діяльність „Союза визволеня України" викликала скрізь живе заінтересоване. Усі великі дневники австрійські, угорські, німецькі, італійські румунські, болгарські й инші подали звістку про ціль і програму „Союза" та передрукували в цілости або в части поклик „Союза" до громадської думки Европи.

Альґернон Лі.

Соціялізм.

Рух соціялістичний починаеть ся від революційного періоду 1848-го року. Тоді то Кароль Маркс і Фридрих Енґельс написали „Комуністичний Маніфест", який і доси вважаеть ся, з малим доповненем, авторітетним заявленем засад і цілий соціялізму.

Соціялістична теорія зачинае ся критичною аналізою істнуючої системи економічної, в котрій средства продукції (земля, копальні, зелізниці, фабрики) ужиткують ся спільною працю многих, безвласних, наемних робітників, — однак належать яко приватна власність до иньших осіб, що їх зовемо капіталістами.

Платня робітників означуесь конкуренцією на робочім ринку, і звичайно стремить у діл до уровени коштів прожитку. Та чиста вартість продуктів праці означуесь її скількістю, і ся вартість перевисшае значно платню робітника. Надвижка чистої вартости продукту понад платню дістаеть ся капіталістам — едино з тої причини, що вони є власниками річий, котрі другі люди потрібують до праці і житя. В сей спосіб робітники є автоматично визискувані і тримані в неволі і убожестві, підчас як в руках капіталістів громадить ся богацтво.

Економічні інтереси капіталістів і наемних робітників є собі впрост противні. Перші бажають при як найменших видатках дістати як найбільше з праці робітників; сї-ж знов хочуть менше праці, а більшого хісна з ньої для себе. Сей конфлікт інтересів обявляеть ся в орґанізації робітничих уній і союзів працьодавців; в страйках, локовтах, бойкотах і чорносписах; в боротьбі о закони і судові рішеня, користні для сеї або тої кляси.

З поля економічного боротьба ширить ся на політику, і партія соціялістична є виразом бунту клясово сьвідомих робітників проти капіталістичної системи.

Домагаючи ся практичних в теперішню хвилю реформ, рух соціялістичний стремить до повної реорґанізації економічної системи — що зробить кінець приватньому здираню зисків, процентів і чиншів та ріжноті між капіталістами і робітниками.

Таку реорґанізацію вважають соціялісти конечним наслідком економічної і соціяльної еволюції, що тепер дійсно відбуваеть ся — наслідком, що його передвиджують при помочи наукової аналізи і прискорюють його своїми сьвідомими з'усилями.

Зростаюча орґанізація промислу дае спромогу капіталістам позбути ся їх колишньої участи в управі і нагляді, і тепер звичайно чинять се наймлені робітники.

На конкуренційнім ринку великий капітал перемагае малий капітал; так отже конкуренція між капіталістами спричинюе концентрацію і справжній монополь. В сей спосіб сам капіталізм у своїм повнім розвитку робить капіталістів непотрібними; він сотворюе ворожі сили кляси наемних робітників; він вщіплюе у них навичку злученої акції і заряду; він доказуе, що публичне посідане средств продукції є одиноким захистом перед приватним монополем; і він є приготовленем до соціялізації промислу, орґанізуючи його в народних і міжнародних розмірах.

Соціялізм, себто ідеал суспільної реорґанізації, не заключае в собі приватного житя людий, ані не торкае приватної власности споживчих товарів та індивідуально уживаних средств продукції. Він заключа в собі публичне посідане і демократичну контролю лишень таких средств продукції, котрі є соціяльно потрібними і вимагають спільної праці многих осіб, щоб їх ужиткувати.

Соціялістичний рух стараеть ся осьвідомити і з'орґанізувати робітничу клясу до політичної акції, щоби при помочи законодавства, оподаткованя і судівництва завести таке публичне посідане. Він вважае робітничі юнії і кооперативні товариства своїми цінними союзниками.

З „American Year-book, Appleton's, 1910"

переклав Д. Б.

ПОШУКУЮ
приватного учителя (або учительки), котрий міг би давати вечерами лекції. Мусить добре знати анґлійську мову
Прошу зголошуватись до
Nick Balan
448 King St.
Winnipeg, Man.
Telephone: StJohn 95.

З думок соціяліста.

Проповідують попи царство боже людям... Та чи не ліпше булоб, свату побожний, щоби царство боже проповідувано богам, а людям царство людське?

Я люблю і поважаю сего, хто радить мені, що чинити і вказуе шлях, яким іти, щоби мені було краще жити, але я ненавиджу його і погорджую таким чоловіком, котрий розказуе мені, що я мушу чинити і яким шляхом ходити, щоби йому краще жити.

Капіталістична філянтропія, се таке чоловіколюбіе, котрого основою є практична ідея, що пролетар не повинен гинути з голоду, а від надмірної праці.

Чудесних явищ, дорівнюючих біблійним, не бракуе і нинька. От приміром знаемо, що лекше грубому капіталістови пролізти крізь пролетарську кишеню чим худому, безробітному пролетареви перейти широку браму фабрики капіталіста.

Пролетар терпить нужду не тому, що прародичі „з'їли заказаний овоч в раю" — а тому, що капіталіст з'їдае овоч його праці у сьвітовім промислі.

Наемна неволя, се море поту і сліз, в котрім гуляють грубі риби капіталізму.

Добровільно пролетар не йде нігде, а всюди жене його боязнь; боязнь пекла жене його до церкви на поталу попам; боязнь голоду жене його в сьвіт в погони за працию; а боязнь смерти жене його в підданьство капіталістам.

Політична економія капіталізму, се така штудерна наука про се, як треба чинити, щоб і вовк був ситий і коза ціла.

Попи кажуть, що війни не було б на сьвіті, если б християни були справді побожними і жили в дусі Христової науки. . .

Ну, ми се добре знаемо, що брехня і крутарство — се попівський фах! А нині вже й побожні зачинають хитати головами і питають ся, що варта ся релігія, яка за два тисячі рок'в так „усовершила" своїх ісповідників, що вони тепер в „імя боже" ріжуть ся взаїмно у найбільшій війні в історії людства.

А що до війни, то Москалі заедно цофають ся і втічуть перед напором — „Свободи". . .

Царі з'явили ся у сьвіті з волі темного народа, але осьвіченого, царі щезнуть з лиця землі.

Пролетаріят благословити буде день, в котрім нещасливе подруже, Капітал і Праця, розведеть ся і покине одно другого на віки.

Не весело і в моїй хаті. . . В однім куті сидить Катерина і воркоче, дорікаючи мені соціялізмом; в другім куті чуняю сам і воркочу, дорікаючи сьвітови капіталізмом; а малий Андрусик розвернувсь серед хати і верещить на ціле горло, наче капіталізм і соціялізм стали до борби в його животику. о посідане дитячої душі..

Дамян Бориско.

Дописі.

Західні фармері орґанізують ся.

Шипинці, Алта.

Хвальна Редакціе!

Прошу помістити в „Робочім Народі" отсю коротеньку допись про віче, яке відбулось 6 грудня на фармах в Шипинцях, Алта.

На віче зійшло ся досить поважне число фармерів, щоб послухати слова правди, слова соціялізму.

Предсідателем віча був т. Н. Григірчук, який в своїй промові представив зібраним, що не лише робітники але і фармері повинні орґанізуватись і спільними силами боротись з клясою капіталістичною, яка не менше угнітае і визискуе фармера ніж робітника. Бесідник пояснив присутним в дуже зрозумілий спосіб, що кождий фармер повинен належати до соціял-демократичної партії, коли бажае собі і своїм дітям красшого житя, бо лиш ся партія є партією бідного поневоленого народа, лише вона вказуе правдиву дорогу до дійсно людського житя.

Відтак забрав слово т. Тащук і пояснив фармерам їхне житє та кривди в нинїшнім часї, розказав про той страшний рабунок, якого допускають ся капіталісти на них, забераючи цілий фармерський продукт майже за безцін. Дальше згадав він тоже про причину нашого виїзду з старого краю за море, в Америку. Але і тут не стрінули ми нічого ліпшого; все той самий визиск, все та сама нужда і горе.

Відтак за спільною згодою засновано соціял-демократичний відділ, до якого вписалось відразу 16 членів та вибрано до виділу слідуючих товаришів: Д. Івасюк орґанізатор; М. Ілюк секрет. фінанс.; І. Грушка секр. протокол.; В Мойсюк бібліотекар. По вічу відсьпівано кілька соціялістичних пісень і всі розійшлись з вдоволенем домів.

Ми взиваемо всіх наших фармерів орґанізуватись разом з мійськими робітниками під один червоний прапор соціялізму та здобувати собі в боротьбі людські права, а з тим і людське житє. Годі нам спати, годі терпіти, та своєю кервавицею годувати катів на себе! Вперед товариші фармері!

Захарий Драпака, К.

„Робітник",
часопись посьвячена інтересам працюючої кляси в Америці, виходить три рази на місяць. Річна предплата $1.00
Адреса: „Robitnyk", Detroit, Mich.
1745 Michigan Ave. U. S. A

турйків" або „українофілів" а потім теперішних націонал-демократів і радикалів по обох боках Збручу.

А з них Драгоманов і Шевченко родили „Українську Революційну Партію", хоть вона другим боком є зрощена з загально-російским визвольним рухом.

І в тому рухови Україна дала цілий відділ борців, що полишили свое імя на сторінках всесьвітньої історії, як Сологуб, Кібальчич, Засулич, і инші.

Одні погинули на шибениці, а така як Засулич стала материю-фундаторкою загально російської соціял-демократичної партії.

По сімдесятих роках, по вбитю нігілістами Олександра II., по Костомарову, Кулїшу і Драгоманову, український рух широко розлив ся поміж українською інтеліґенцією на Лївобережній Україні, Галичині, заплодив ся у Петербурзї і Київі.

То була так звана „Доба культурництва", якою і розпічнемо нашу історію.

Війна.

Тихо. . .Нараз вдарить бубен, зареве труба, счинить ся крик, ґвалт.

Кождий хапае в руки карабін, шаблю і довкола себе січе, рубае, калічить гірше найлютїйшої шельми.

Довкола наче гремить. Тут чуете храпане коний, брязкіт панцирів, цвенкане мечів, гук стрільб, свист куль, що летять попри голову, тріскане бомб, крик втікаючих мішаеть ся з криком побідників, крик ранених мішаеть ся з криком і стоном вмираючих.

Тут бачите грізне олово, що меле все на крупи, страшні огні, лискавки, громи.

Одному нога, другому рука, иншому голова тільки й літають. . .

Один наперед другого скаче, а все купаеть ся в крови. . .

— Ах, боже великий! Щож то діеть ся! сказав я. Чиж мае згинути вже той сьвіт?

Я трясусь цілий.

Підходжу до свого вожда й питаюсь:

— На щож треба було сього?

Він відказав мені:

— Се так мусіло бути, то мусіло зрівнати ся!

— А щож то вони зрівнювали? — питаю ся його далї.

А хто би сьогодня королів, над якими нема судів, рівняв, себто рішав їх справи? Тому то вони самі мусять рішати мечем Хто ліпше возьме другого на зелїзо, а огнем підкурить, той поставить свое на верху.

— О варварство, варварство! — подумав я. — Чи нема вже иншої дороги, щоби вони змірили ся? . . .

Дивлюсь я на боевище, а там купою лежать вояки з відтятими головами, руками, носом, з пошарпаним тілом, валяють ся в калюжах крови.

ARCHIVES OF ONTARIO
TORONTO